

Suchý F.: Moravské ovoce, Český odbor zemědělské rady pro Markrabství moravské, 1.vy

ČÍS. 12.

CAR ALEXANDER.

KAISER ALEXANDER. — GRAND ALEXANDRE.

CAR ALEXANDER.

Původ a rozšíření.

Pojmenování této odrůdy již dokazuje, že jest to jablko původu ruského; vždyť pěstitel jiného státu asi sotva by volil pojmenování po suverenu státu cizího. Nejen pojmenování, nýbrž i veškeré vlastnosti nasvědčují původu ruskému. V které době přišlo do oběhu, není známo, ale že rychle bylo rozšiřováno, ví se určitě. Na celém světě, kde se jabloň jen poněkud daří, se pěstuje. Odrůdu tuto zná snad každý, kdo jen poněkud se zabývá pěstováním ovocných stromů. Na Moravě jest velmi rozšířena a zejména u pěstitelů laiků nanejvýš oblíbená; uchvacuje každého svojí krásou. Objevuje se v našich krajinách jižních i severních, západních i východních; málo zahrad domácích jest v těchto krajinách, v kterých by nebyla pěstována.

Poloha.

Spokojí se každou polohou, v teplých, vinorodých krajinách daří se tak dobře jako v nejvyšších krajinách horských. Zcela dobře lze nazvat toto jablko pravým „horským“, neboť v horách přichází vlastně k pravé platnosti. Roste tam dobře, dřevo vyzrává náležitě, tak že nepodléhá mrazu, jest tam nad míru úrodné, a kdyby nepřinášelo plody tak veliké, tak i v těch nejbouřlivějších krajích strom by větrům velmi dobře vzdoroval. Jsou to tedy velmi cenné vlastnosti, které je činí způsobilým ve všech výše položených krajích. Poněvadž rodí plody nad míru velké s delší, tenkou stopkou, následkem čehož bývají lehce se stromu sráženy, musí se pro ně přece jenom vyhledávati polohy chráněné. Výška nad hladinou mořskou zde nerozhoduje; pokud jenom možno jabloň pěstovati, všude tam může býti vysazen „Car Alexander“. Sušší polohy jsou mu milejší nežli vlhké; v krajinách s velkými srážkami vodními nebo blízko velkých rybníků s vlhkým ovzduším se mu na ovoce dobře nedaří. Velké procento plodů na stromě zahnívá. Jako stromu se mu zde daří dobře.

Půda.

Půdu miluje sušší, kypřejší, daří se však též v půdách těžších, vlhčích, ovšem zase se musí počítati s tím, že za vlhkých let plody budou hnití. Nevyžaduje ani půdy zvlášť úrodné, vezme za vděk i půdou hubenější, jenom když jest dosti hluboká. Vyšší procento vápna v půdě zamezuje hnití plodů.

Vzrůst.

Vzrůst stromu jest dosti silný. Pozorovati to již ve školce při pěstování stromků vysokokmenných, rostou rovně a přiměřeně silně, i zákrsky šlechtěné na pravých podložkách rostou ve školce dosti bujně a nezpůsobují pěstiteli při úpravě kteréhokoliv tvaru žádných obtíží. Ve vyšším stáří zemdlen častou úrodou a vývinem velikých plodů značně ve vzrůstu ochabne, leč kdo dovede přidávati správně a nešetří živin, udrží ho dlouhá

CÁR ALEXANDR.

léta při náležitém vývinu a úrodnosti. Letorosty tvoří dlouhé, tenké, hutné, které snesou dlouhé i kratší seřiznutí, barvy jsou nápadně načervenalé. List jest na povrchu poněkud hrbolovitý, světle zelený, na spodu částečně plstěný. Odrůdu tuto dle zevnějšíku stromu velmi lehce každý pozná.

Vzhledem na velmi velké, krásné, tím velmi svůdné plody nelze ho vysazovati na místa veřejná. Jeho místo jest výhradně v zahradách uzavřených a ještě v těchto má majitel co činiti, aby uchránil plody i strom před poškozením. Nelze se věru diviti, že malý i velký dychtí po tomto jablku; vždyť již poloodrostlé jest dosti velké a krásně zbarvené a každému se zalíbí. Na svém stanovišti žádá mnoho místa a má-li býti pravidelně úrodný, nesmí mu chyběti dosti slunce a světla. Na výslunných, mírných svazích sobě nejlépe libuje.

Stanoviště.

Pěstuje se jako vysokokmen, polokmen a zákrsek libovolného tvaru. U každého tvaru jest stejně dost úrodný. Nejzajímavější jsou kordony vodorovné a zákrsky v hrncích pěstované, když na nich vyrůstají jablka velmi veliká, krásně zbarvená, s nimiž se nijak miniaturní tvar stromku neshoduje. Zákrsky keřovité, nepřilíš hustě sázené, rodí mnoho velmi krásných plodů. Každý tvar snese dobře seřezávání, rány se rychle zacelují, rakovina se zřídka u nich vyskytuje, jen sem a tam u zákrsku se objevuje žloutenka. Který milovník ovocného stromoví chce míti v zahradě velkou zábavu a překvapení pro návštěvníky své zahrady, nechť pěstuje zákrsky této odrůdy, musí však býti opatrný a pilně plody uvazovati lýkem za stopku k větévkám, po případě podkládati dřevěnými plotýnkami neb navlékati na každý plod řídký sáček, který se též uváže na větévku.

Tvar stromu.

Kvete přiměřeně dosti často, květy se dosti oplodňují a nejsou proti chladu choulostivé.

Květ.

Car Alexander jest jablko velké, až velmi velké; reprodukováný plod na vyobrazení jest jenom prostřední velikosti, pro nedostatek místa nebylo možno voliti plod větší. V půdě dosti živné, kypré, teplé, mírně vlhké u mladých zákrsků dosahují plody neobyčejné velikosti, které žádná jiná odrůda jablka nedosáhne. U starších stromů neb u těch, které mnoho plodů nasadily, vyvinují se plody nápadně různé velikosti. Všim právem lze tvrditi, že doposud nemáme jablka, které by tuto odrůdu ve velikosti předčilo. Tvar mívá pravidelný, široce kulovitý, vyskytují se i plody tvaru vysokého, kuželovitého, ke kalichu silně zúženého. Často nacházejí se na povrchu mírné, tupé hrany od obkališí k důlku stopečnému se táhnoucí.

Ovoce.

Kalich má většinou polootevřený, sem a tam uzavřený, jest pak ve hluboké, široké prohlubince, obkališí jest nepravidelně hranaté.

Kalich.

Stopka bývá dlouhá nebo polodlouhá, tenká, dřevnatá, trčí v hlubokém, pravidelném, širokém důlku stopečném. Jen někdy lze pozorovati kolem důlku stopečného mírné hrboły. V kloubku drží stopka na stromě dobře, ale v polovici své délky, kde bývá nejslabší, se lehce přelomí, proto česání musí se prováděti opatrně; čím větší plod, tím přesněji má býti dbáno, aby stopka nebyla porušena, neboť jest to dekorace jeho. Velká jablka bez stopky na trhu ztrácejí značně na ceně.

Stopka.

Barva. Slupka jest hladká, jemná, dosti silná, ořínělá, po otření lesklá, barvy s počátku žlutobílé, později světlóžluté, mnohdy i žluté. V základní barvě jest slupka krásně přerušeny, nepřesně ohraničenými karmínovými pruhy zbarvená. Plody v plném slunci rostoucí nabývají na straně sluneční plnou, karmínovou rozmytou barvu, zvláště na malých tvarech zákrsků bývají plody nápadně krásně vybarveny. Této okolnosti používají mnozí pěstitelé a okrašlují plody kresbami, monogramy, nápisy a p. Provedení jest nadmíru jednoduché: vystříhá se z papíru žádoucí obrázek, přilepí na slupku sluneční strany; pod papírem přilepeným zůstane slupka nezbarvená. Když se plody očesaly a papír přilepený odstranil, vynikne obrázek barvy bílo-žluté v červeném poli. Ve stínu rostlé plody bývají též úplně bílé, ani jediné žíhy na sobě nemající.

Dužnina. O dužnině této odrůdy panují různé náhledy, někteří ji sobě velice přichvalují, jiní haní; oba mohou míti pravdu, neboť není snad u žádného jablka taková různost chuti v postupu dozrávání jako u této odrůdy. Požívá-li se v okamžiku svého dozrání, jest velmi dobrá, požívá-li se před uzráním nebo později po uzrání, pak nevyhovuje. Dužninu má v době v plného dozrání velmi lehkou, kyprou, hrubší, zdánlivě chruplavou, rozplývající, šfavnatou, barvy bílé, mírně nazelenalé, po úplném dozrání nažloutle bílé; chuti navinulé, okořenělé.

Dozrání a časání. Uzává u nás počátkem října a udrží se do vánoc, plody z vyšších krajin, když jsou patřičně uloženy, vydrží i do února. V pozdější době však ztrácí velice na jakosti, v sušší místnosti příliš vadne, dužnina houbovatí; ve přiměřeně vlhkých a chladných místnostech se udrží nejdéle. Česati se musí opatrně se stopkou a přihlíží se pilně, aby žádný plod nebyl pomačkán, při jeho velmi kypře dužnině každé sebe menší otláčení rychle zahnívá.

Zužitkování. Jablko „Car Alexander“ považuje se doposud jen za jablko stolní, které se hodí jen za čerstva požívati, leč sledujeme-li jakost jeho ve výše položených krajinách, seznáme, že jest to též jablko pro výrobu vína velmi způsobilé. V těchto krajinách jest velmi šfavnaté, dá se lehce drtit i lisovat a jest svojí velkou úrodností velmi vydatné. Proč by se tedy plody po vytřídění II., po případě III. jakosti neměly tímto způsobem zužitkovati? K sušení ani k výrobě povidel se nehodí. V kuchyni jest již dobrou pomůckou; když jest poněkud odrostlé, již se ho může požívati pro různé příkrmy. Na trhu dobře balené, zachovalé nachází velké obliby a odbytu při dosti vysokých cenách. Zřídka dosti se s ním na trhu shledáme, a to proto, poněvadž pěstitelé velmi neradi se s tím krásným plodem loučí a raději je zužitkují v domácnostech. Jak již podotknuto, pro trh musí býti toto jablko dobře baleno, aby se neotlačilo, nebo není trapnějšího pohledu, jako když na trhu vidíme tak pěkné plody otláčené.

Car Alexander jest jablko pro naše poměry velmi cenné a nechť již ovocnářští labužníci nejsou mu nakloněni, doporučujeme každému pěstiteli, když pěstuje ve své zahradě tři jabloně, nechť mezi nimi má tuto odrůdu.

